

**Māris Igavens (Rēzeknis Tehnoloģeju akademeja)
INOVACEJU BARJERYS LATVEJĀ**

Atslāga vord: *inovacejis, pietnīceiba i atteisteiba, vuiceiba dorba vidē, puordūšonys laboratorejis.*

1. Jaunu produktu atteisteibys procesa metodika šūbreid bolstuos iz NASA (Nacionaluo aeronautikys i kosmosa administraceja) adaptātu tehnoloģeju gataveibys leimiņu (TRL), kas nav dūmuoti iz dreizam lituojumam orientātu produktu, bet rysynoj kaidu naviņ tehniski nūsaceitu aizdavumu. Autoru grupa – Irēna Silineviča, Māris Igavens i Liene Amantova-Salmane (Rēzeknis Tehnoloģeju akademeja, RTA) – īsoka procesu sadaleit pīcuos daļuos, paraleli tehniskam aizdavumam ijamūt tiergzineibys i logistikys pasuokumus, kas kolpuotu sekmeiguokai produkta komercializacejai.

2. Jaunu produktu īvesšonas kaviekli, biznesa inkubatora programys 2009.–2014. goda pīredze (RTA pietejums).

Leluokais tryukums – augstuokuos izgleiteibys īstuoDIS (AII) šūbreid napīteikami pīduovoj pakolpuojumus jaunu produktu atteisteibai. Tryukst kvalitatīvu tierga pietejumu, praktisku puordūšonu veicynūšu iniciatīvu i darbeibu. Izaver, ka školom ir parūceiguok pījimt, ka uzjiemiejs pats lobuok zynuos, kur i kai sovu produktu puordūt, i vajadzeigūs kompetenču naatteista studeju procesā.

3. Jauna AII studeju metode – sadarbībā ar puordūšonys laboratorejom realizēt dorba videi damāruotu vuiceibu procesu. RTA ir izveiduojuse konsorceju kūpā ar Baļtejis regiona tehniskajom universitatem (Aalto (Helsinki, Suomeja), Lundys, Tallinys, Belostokys, Kaunis) i Latvejis-Leitovys puorrūbežu programā realizej pilotprojektu – dorba vidē baļsteitys metodis (*PBL – problem based learning*) īdzeivynuošonu.

4. Jauna starpdisciplinara metodika jaunīšu profesionalajai orientacejai ar dizaina, tehnoloģeju i ekonomikys elementu vīnlaiceigu padūšonu. Eiropys Komisejis Strategiskuos partnereibys programys atbaļsteitā projektā Rēzeknis, Tallinys i Viļnis karjerys specialisti izstruodoj puorkvalifikacejis kursu školuo tuojim, kab veicynuot jaunīšu palikšonu Baļtejā i mudynuot jūs sovai nuokūtnis profesejai izalaseit tradicionaluos nūzaris. Kurša metodikys pamatā ir treis kritiskuos dūmuošonys sūli: 1) īsapatikt – caur dizainu, 2) saprast – caur tehnoloģeju, 3) rysynuot – ar ekonomiskim lobumim.

5. Pošvaļdeibu lūma uzjiemiejdarbēibys ekosistemys veiduošonā ar sakuortuota tierga infastruktury paleidzeibu Latvejis regionu kontekstā ir saisteita ar puortykys, ryupnīceibys i tml. preču kvalitatis, turysma i rekreacejis, gastronomejis i restoranu biznesa vaicuojumū rysynuošonu, izgleiteibys dorba veikšonu, paplašynojūt uzjiemiejdarbeibu iz vītys i puorcelūt, pīvadumam, Reigys centraluo tierga laikā i telpā.